Carmina (Latin)

Orientius (early 5th century)

SermonIndex.net / Church Fathers

Carmina

Carmina Orientio Tributa — I. De Natiuitate Domini
Splendidior lux luce micat, maiorque diebus
fulget clara dies, toto festiuior anno,
natalis quae lecta deo. qua nascitur ille,
cum patre qui semper caeli in consortia regnans,
uirtus magna patris, carnis primordia nostrae,
mox hominem in caelum reuehens, sic morte peracta
sumere qui carnem uoluit ? nec carne senescit.

Ii. De Epithetis Saluatoris Nostri
Ianua Uirgo Leo Uirtus? Sapientia Uerbum
Rex Baculum Princeps Dux Petra Pastor Homo,
Retia Sol Sponsus Semen Mons Stella Magister
Margarita Dies Agnus Ouis Uitulus,
Thesaurus Fons Uita Manus Caput Ignis Aratrum
Flos Lapis anglaris Dextra *Columna Puer,
Mitis Adam Digitus Speculum Uia Botruo Panis
Hostia Lex Ratio Uirga Piscis Aquila,
Iustus, Progenies regis regisque Sacerdos,
nomina magna deo, maior at ipse deus.

Iii. Item Eiusdem De Trinitate
Quod fuit a seclis, quodque est in secla seclorum,
semper erit, quia semper erat, sine fine manens est.
et super omne quod est, sine quo nihil, omnia cui,
omniparens uerbum, uerbum deus omnipotens f
cum patre qui solus, cum quo pater et deus t solus,
hoc erat, et nondum natura acceperat ortum.
semen enim Christus, Christus primordia rerum,
Christus honor terrae, tremor orbis, gloria caeli.
- ex dominante deo rex et do mill at or in altis,
unicus ante omnes genitus, genitore sed illo

quem genuit nullus, per quem gignentia cuncta:
t quaesumus optamus tremimus ueneramur amamus.
totus et (ex) toto, totum diffusus in orbem.
non idem, sed prorsus idem, similisque simulque,
tantundem et pariter, sic filius et pater unum
nomine diuisum nomen, substantia mixta est,
consummans sacri mysteria sancta profundi.
plenitudô potens, sibi dedita, nexa uicissim
trina potestatum conclusio parificatur,
spiritus et uolitans perfectio tota superne.
ergo honor in Christo est, laus est patris, in patre Christi est.
ipse patris mens est et sermo et testis et heres,
ipse recognoscit quantum pater audet in ipso,
ipse caput nostrum sapientia gratia uita est,
ipse hominum custos speculator et arbiter ipse,
ipse salutis iter, luxque immutabilis ipse,
de uero uerus splendor, de lumine lumen,
de bonitate bonus, de pleno et diuite plenus,
prouidus indulgens clemens miserator abundans,
perfectus patiens iustus pius inmaculatus,
aeternum aeterni donum, tutela priorum,
firmamentum animae, fuga daemonis, arma fidei,
perpetuum regnans, censor iudexque futuri,
tempore non clausus, clausurus tempora iussu,
principium ac finis, uegetator et intus et extra,
uelle tenens et posse potens et mite seuerus,
pax mundi et gaudium, prauique bonique diremptor.
naturae duplicis uir baiulus et mediator,
dum, mortale quod est, deus inmortale probauit.
o felix domini dominatio, nobile letum!
o miserae gentis cor durum et perfidus error!
impie damnator, tua mors hoc stipite pendet:
credule confessor, tua uita hoc sanguine uiuet.
t flecteris iudicante t deo, qui plectere uisus
saluauit populos, populus quem f odit iniquus.
hic est ille suis reprobus prius et maledictum,
sputamenta hominum, perituri obprobria uulgi.
hic cui saeua manus fel mixtum fudit aceto,
palmea quem caeco uiolarunt uerbera pulsu.
aspice, percussor demens, uenerabile lignum,
cerne profanati uictricia signa cruoris.
estne deus uiuus, deus insuperabilis hosti,

ultio perfugium requies lux uita fides spes?
a patre noscendus, quod sit sator atque animator:
a cruce, quod uindex propulsatorque gehennae,
errorum ablutor, pax fida, remissio larga.
natus amore hominis, passus ratione salutis,
functus lege obitus, rediuiuus in aethera celsum,
sede sedens patria, super omne salutifer aeuom,
unde humilem dignatus humum, remeabilis illo.
peccati pretium, peccandi nescius ipse,
participans famulos, conformans glorificatos.
en tibi quam pulchrum per limina nostra tropaeum,
Christe, micat; quam clara patri uexilla reportas,
sanguinolentus adhuc, etiam quod et antea, semper
in uirtute potens, in maiestate perennis.
cur tamen hanc speciem teneat crucis edita forma
monstrat adorandum tota ratione character.
quod diuisa nota est in partes quattuor extans,
dat mundi dominum cognosci t et archangelos omnes.
tot regit ipse plagas, caeli quot crux uidet oras.
crux imitata pias orantis imagine palmas,
crux testata dei pacem f pingit, et est pax,
quae data per lignum est: pax ligno scripta tenetur.
uis Graias mirator item spectare figuras?
aspice perfectum signi locupletis enigma.
P Graecum uideas, caput est, uel brachia fixi.
Iota quod erectum est suspensio corporis hic est.
littera proloquitur poenam, fert poena salutem:
alpha dehinc iuxta est, atque altera comminus est 0.
prima quod hic primus, postrema, nouissimus hic est.
haec elementa apicum, deus hic super omne elementum:
omnia conueniunt caelesti insignia signo.
cum subit in ligno, lignum deus indicat esse
materiem fructus; cum ramum extendere in altum,
altior excelsis dominus supereminet omnes.
fixorum est medius: numerus dat trinus honorem.
percutitur, cruor exit, aqua t de uulnere facto
exit et ex ipso mox sanguis uulnere. nempe
martyrium sanguis, sibi uindicat unda lauacrum.
sic ope diuina mors arbore uitaque uenit.
per pomum, protoplaste, cadis: cruce, Christe, mederis:
illic mortiferam draco pestifer f detulit escam.
nec mirum, uix digna deo si nomina mille

laus numerosa trahat, laus tot uirtutibus inpar,
quot titulos peperere pii miracula Christi.

Explanatio Nominum Domini

Ianua, quod residet caelo secretaque pandit.
uirgo incorruptae matris cui partus origo est.
et leo rex hic est regum: rex ille ferarum
dicitur (et) uirtus: nihil hoc quoque fortius uno.
unde autem dictus sapientia? regula uitae est.
quomodo sit uerbum? patrio quia fluxit ab ore.
cur modo rex idem, modo regis filius idem?
cum patre quod solium caeli commune retentet.
cur baculus? lapsos quod subleuet, erigat aegros.
cur princeps? subiecta throno quia cuncta gubernet.
cur dux militiae caelestis? ab agmine sancto.
cur petra? quod ualido statuat fundamine firmum.
unde bonus pastor? maculam quod ouilibus t obstet.
nunc homo: natus enim est et carnem a uirgine sumpsit.
retia cur? sparsas quod colligat undique gentes.
cur sol iustitiae? quia iustum illuminat omnem.
cur sponsus? desponsa deo quod ecclesia uirgo est.
cur sanctum? quod regna serat felicia uerbo.
mons: quod in ascensum non omnibus ardua cedant.
stella: quod incertos duce lumine dirigat f itus.
unde magister? amat famulantia corda docere.
margarita: quid hoc pretiosius inueniatur?
unde dies? quod luce magis f resplendeat.
tunc quia sit sanctus t innoxius agnus habetur,
qui potuit solus peccatum tollere mundi.
et modo fertur ouis, quod se iugulantibus aptet:
dicitur et uitulus: contenta hoc passio monstrat.
fons, quia purificat uitium baptismate largo.
uita, quod aeternum dat uiuere uiuificatis.
est manus: occurrit uirtutum operatio diues.
est caput: in promptu est, quo nostro auctore creemur.
ignis: in hoc quod adhuc probatio nostra supersit.
unde t aratrum? subigat quod pectora fructificetque.
flos, quia confessos et martyres ipse coronat.
cur lapis anglaris? populum quia nectit utrumque.
dextera, qua patrium latus assidet, ornat, honorat.
saepe columba: dolum quia nescit ac sine felle est.
unde puer? quod purus eat genitoris ad arcem.

uitis: adoptiuo quod se(se) herede propaget.
unde secundus Adam? quia sit caput ipse renatis.
est digitus, stylus iste: dei est lex scripta per ipsum.
nunc speculum: quod imago patris perlucet in illo..
nunc uia: quod sanctis sit praeuius in paradiso.
botrio: quod sucis caelestibus irriget orbem.
panis: in hoc nostrae quod sint alimenta fidei.
hostia uiua deo, summus cur ipse sacerdos?
se quia sanctificans patriis altaribus offert.
nunc ratio: haec ratio est, per quam stat fabrica mundi.
uirga: quod errantes ut uerbere corrigat actus.
piscis natus aquis: auctor baptismatis ipse est.
saepe aquila: e terris quoniam reuolauit ut ales.

Laudatio

Denique, ne multis tam multa et magna moremur,
est oculus: cognosco deum, uidet omne deus cor.
unde propheta? breui quoniam t futura reuelat.
angelus unde? sui quia nuntius extitit ipse.
brachium, ab amplexu quo continet omnia, dictus.
quidquid id est, agnosco, tuum est, quo, sancte, uocaris.
magnitudo operum tot rerum nomina celat:
sed propriis meritis tanti censentur honores.
causa facit titulos, dat scire uocabula uirtus.
tu sublime sedens agios, benedictio nostra.
tu deus Emmauel: nobiscum habitabile numen.
tu dominus Sabaoth pugno tegis omne quod usquam est.
te domus Israel, confessoresque beati,
te patriarchae omnes, teque angelus omnis adorant.
tu super t ignotum cherubim, super astra coruscas;
qui promissus Abrae fueras, de semine Dauid,
glorificum in caelo osanna laudabilis audis. f
respice nos tantum, crucifixe, paraclite, Christe,
Nazarene; deus, quem credimus, et Galilaee
et deus Abraham sancti patris, et deus Isaac
et deus alme Iacob, spes unde est nostra fidesque.
respice, Christe, tuos longumque tuere redemptos.
supplico ego indignus, set tu dignare rogantem,
omnipotens, miserere mei, miserere meorum:da
dolor absistat, cura et formido facessat,
et socier sanctis famulus tuus et timeam te
et placeam dum uiuo tibi, nec sim reus illo

tempore, cum stetero meriti memor ante tribunal,
Christe, tuum uereque colam quod praedico numen.
crux tua fronte manu labiis, crux intima sidat.
crux clipeata domus, crux sit lorica salutis.
hoc melius signo fulgebit lucida turris,
quam cum sacrilego polluta cruore maderet.

Source. Latin text from the Corpus Scriptorum Ecclesiasticorum Latinorum (CSEL) collection of the Open Greek and Latin project (digital edition of ***Poetae Christiani Minores*** edited by Michael Petschenig; Robinson Ellis; Georg Brandes; Karl Schenkl (Vienna, Prague, Leipzig, Tempsky, Freytag: 1888) Corpus scriptorum ecclesiasticorum latinorum 16.1), encoded in EpiDoc TEI XML. Digitised and corrected by the Open Greek and Latin team (University of Leipzig and partners); the text is taken from the printed edition by OCR with correction, so some errors may remain. SermonIndex has only divided it into short sections for reading; the critical notes, margin notes and apparatus of the printed edition are not shown here but are kept in the XML download.

Licence. Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International (CC BY-SA 4.0). You may share and adapt this text if you credit the Open Greek and Latin project and release your version under the same licence.